

3.1 Westerse oude en bijzondere drukken tot 1900 & Bibliofile (letterkundige) uitgaven

(het CVP heeft betrekking op de Bijzondere Collecties)

Geschiedenis

Het eerste boek dat de Leidse universiteit bij de stichting in 1575 als geschenk ontving was een gedrukt boek: de Polyglotbijbel van Christophe Plantin. In de zestiende en zeventiende eeuw zijn door schenkingen van o.a. Johannes Holmannus, Joseph Justus Scaliger en Levinus Warner en door aankopen van de bibliotheken van o.a. Bonaventura Vulcanius en Isaac Vossius belangrijke collecties met vele duizenden gedrukte boeken aan de collectie toegevoegd. Sinds 1587 is er drukwerk verzameld op elk terrein van studie volgens de vier klassieke wetenschapsdomeinen theologie, rechtsgeleerdheid, medicijnen en vrije kunsten. De bibliotheek trachtte de collectie zoveel mogelijk uit te breiden met schenkingen. Daniel Heinsius, bibliothecaris van 1607 tot 1655, en zijn opvolgers richtten zich ook steeds meer op aankopen van nieuwe boeken. In de eeuwen daarna groeide de verzameling gedrukte boeken gestaag, mede door bruiklenen van o.a. de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde en de Bibliothèque Wallonne, legaten van o.a. Gerard Bolland en David Bierens de Haan en belangrijke aankopen zoals van de bibliotheek van de arts Johann Jakob Wepfer en de collectie Nieuwe Kunst (Nederlandse boekvormgeving rond 1900).

De bibliotheek verzamelt de laatste decennia ook steeds meer gedrukt materiaal van na 1800, dat zich onderscheidt door een bijzondere vormgeving, een bijzondere band, interessante aantekeningen of unieke illustraties, of omdat ze afkomstig zijn van een belangrijke geleerde of schrijver (provenance), rond een bepaald thema zijn verzameld of in samenhang zijn geproduceerd (bijvoorbeeld de uitgeversfondsen van Bohn, Sijthoff en Van Looy).

Positionering

Het domein Westerse gedrukte en zeldzame boeken tot 1900 en bibliofile (letterkundige) uitgaven is een van de omvangrijkste binnen de UBL en de vroegste wetenschappelijke verzameling van een universiteit in de Noordelijke Nederlanden. De verzameling is de spiegel en de neerslag van wetenschappelijk onderzoek in Leiden en de Nederlanden. De verzameling vormt ook het geheugen van alle ontwikkelingen in de wetenschap in Leiden, Nederland en de rest van de wereld. Zwaartepunten zijn Humanisme, medische collecties, theologie, Nederlandse letterkunde en geschiedenis van Nederland.

Er wordt met alle conservatoren op het gebied van gedrukte werken van Nederlandse (academische) bibliotheken en die van de Nationale Bibliotheek (KB) contact gehouden, informatie uitgewisseld en afgestemd in overleggen en werkgroepen van de Samenwerkende Nederlandse Universiteitsbibliotheken en de Nationale Bibliotheek (UKB).

Collectieprofiel

In de collecties bevinden zich ongeveer 100.000 westerse boeken gedrukt voor 1801. Nieuwe aanschaf moet passen in de geformuleerde zwaartepunten van de afdeling Westerse gedrukte werken in de bijzondere collecties, o.a. Humanisme, relatie Westen-Oosten, Nederlandse letterkunde en geschiedenis van de universiteit en studentenleven. In het bijzonder verwerft de UBL publicaties van Leidse hoogleraren en geleerden en in Leiden gedrukte boeken voor 1501 (incunabelen), Leidse proefschriften, in Leiden gedrukte boeken uit de zeventiende en achttiende

eeuw, pamfletten, efemeer drukwerk, bronnen over de Nederlandse taal- en letterkunde, de vaderlandse geschiedenis (met nadruk op de Tachtigjarig Oorlog), de geschiedenis van het protestantisme en Nieuwe Kunst (Nederlandse boekvormgeving rond 1900).